

Dette er et utdrag fra boka "En kilde til vekst", gjort tilgjengelig for www.bibelstudie.no

Å lage samtalespørsmål

Forskjellige typer spørsmål

Gode spørsmål hjelper oss til å oppdage, forstå, anvende, aktualisere og levendegjøre det bibelstoffet eller temaet vi skal studere. Det er en fordel om alle disse faktorene dekkes gjennom spørsmålene. Det er likevel ikke alle typer spørsmål som egner seg til alle emner og bibeltekster

Oppdagelsesspørsmål

Pedagoger har sagt at å lære er å oppdage. Oppdagelsesspørsmålet er en spade som hjelper oss til å grave i teksten slik at vi oppdager hva som egentlig står der. Vi må først oppdage hva som står i teksten, før vi lurer vi på hva teksten betyr. Oppdagelsesspørsmål er derfor viktige som utgangspunkt for bearbeidelsen av stoffet.

Hvis vi ikke leter etter noe spesielt, er det veldig lett å overse ting. Vi leser f.eks. at Paulus ber for en menighet. Da er det lett å få med seg at han ber, men legger vi merke til hva han ber om? Det er utrolig hva vi kan oppdage når vi vet hva vi skal lete etter.

Oppdagelsesspørsmålene må være så åpne at vi helt sikkert vil finne flere ting. Spørsmålet "Hvor ble Jesus født?" inviterer ikke til en samtale fordi det er bare ett mulig svar, som også er meget enkelt. Spørsmålet "Hva kan du finne ut om det miljøet Jesus vokste opp i?" vil engasjere deltakerne i langt større grad.

Hver enkelt deltaker kan finne ulike ting i teksten. Del oppdagelsene deres med hverandre. Sammen vil dere finne mye nyttig om det temaet dere studerer.

Eksempler på oppdagelsesspørsmål

- Hvilke ting ber Paulus om for kolossermenigheten?
- Hva oppdaget du i dette avsnittet om forholdet mellom Paulus og hans medarbeidere?
- Hva omtales i fortid/nåtid?
- Hva fant du ut om...?

Forståelsesspørsmål

Forståelsesspørsmålet er et redskap som får oss til å tenke over hva det vi har oppdaget innebærer. For å forstå må vi se sammenhenger. Vi må se det vi har oppdaget i sammenheng med det vi har lært fra før, i forhold til bibelhenvvisninger, hva ord og begreper betydde på bibelsk tid og hva vi legger i disse uttrykkene i dag.

Når vi forstår hva det vi har observert betyr, vil det slå rot i oss. Forståelsesspørsmålene er derfor viktige hjelpemidler på veien mot økt kunnskap og åndelig modenhet.

Eksempler på forståelsesspørsmål

- Hva betyr ...
- Hvordan forstår du sammenhengen mellom ...
- Hva innebærer dette?
- Hvorfor hendte dette?
- Hva er fordelene og ulempene ved dette?
- Hva vil du svare når noen sier: Det er jo ingen vits i å be når Gud likevel vet hva vi trenger?
- Hvordan vil du forklare hva nåde er for en person som ikke tror?

Anvendelsesspørsmål

Bibelen er en levende bok, en livgivende kilde som betyr noe for vår virkelighet. Anvendelsesspørsmålene hjelper oss slik at de kunnskapene vi får, kommer i kontakt med vår hverdag. Vi skal ikke bare oppdage og forstå. Ordet må også skape noe nytt i oss og føre til handling. Vi må lære det for å være det, ikke bare for å kjenne til det. I Jakob 1,22 står det: "Dere må gjøre det Ordet sier, ikke bare høre det".

Hensikten med anvendelsesspørsmålene er å skape stille ettertanke og bønn som fører til fornyelse og/eller handling. Be om hjelp til å lage spørsmål som bidrar til å skape nærhet til Hans ord og til å vise dere hvilke praktiske konsekvenser det må få i deres eget hverdagsliv.

Eksempler på anvendelsesspørsmål

- Hva betyr dette i dag?
- Hva betyr det for oss kristne?
- Hvilke konsekvenser får dette for deg?
- På hvilke områder kan vi tjene hverandre i dag?

Levende innfallsvinkler

Samtalene bør være mer enn utveksling av meninger. Begynn gjerne samtalen med levende innfallsvinkler som gjør stoffet levende for dere og skaper nærhet til det. Gjennom innfallsvinklene bruker vi fantasien vår til å oppleve det bibelsitatet eller emnet vi behandler. På denne måten knytter vi stoffet til vår egen virkelighet. Dette kan være en god hjelp til å se hvilke konsekvenser studiet bør få for vår egen hverdag.

Gjennom innfallsvinkler kan dere forsøke å leve dere inn i fortellingen enten ved å være en av personene i en bibelsk fortelling, eller ved å la de bibelske personene flytte inn i deres situasjon.

Det kan være vanskelig å lage gode innfallsvinkler. Jeg anbefaler dere likevel å prøve, fordi innfallsvinklene kan skape et større engasjement enn typiske kunnskapsspørsmål.

Deltakerne kan også oppleve at slike spørsmål er mer krevende, fordi de ikke er vant til å bruke fantasien. Med en sporty innstilling og vilje til å ta utfordringer vil nok de fleste få positive erfaringer med denne arbeidsformen.

Eksempler på levende innfallsvinkler

Eksempelene er hentet fra Ingebjørg Lindheims bok "Godt grep på bibelgruppen" (Lindheim, 1986).

- Tema for gruppesamlingen er Joh. 3, hvor Jesus og Nikodemus har sin nattlige samtale. Innfallsvinkel: "Tenk deg at du var i nærheten og så hva Jesus gjorde og overhørte samtalen mellom Ham, Peter og de andre disiplene. Hvordan tror du at du ville reagert?" (Så gis deltakerne fem minutters tid i stillhet til å tenke gjennom dette. Etterpå deler de tankene med hverandre.)

- Under en sommerleir hadde de om "Jesu tjenersinn". De hadde først bibelstudium over dette temaet, som gav flere eksempler på hvordan Jesus tjente mennesker rundt seg. Deretter brukte de denne innfallsvinkelen: "Tenk deg at Jesus var med oss på denne sommerleiren en dag. Hvordan tror du han ville vist oss sitt tjenersinn?" (Deltakerne fikk fem minutter i stillhet før de delte tankene sine med hverandre. Lindheim hadde knapt sett mer "synlige" tjenersinn enn ved kveldsmaten etterpå.)
- Utgangspunktet er Johannesevangeliets første kapittel i en samtalegruppe med kristne og mennesker som ikke er kristne. Samtalen skal dreie seg om hvem Jesus er. Innfallsvinkel: "Tenk deg at du har truffet denne Jesus som vi har lest om. Så skriver du et brev til en av dine nærmeste venner og forteller om dette møtet med Jesus. Du begynner slik: "I dag har jeg møtt en mann som ..." (Det er aldeles utrolig hvor ulike tanker folk har, og det er spennende å dele med hverandre.)
- Utgangspunktet er avsnittet i Galaterbrevets 5. kapittel om Åndens frukt. Innfallsvinkel: "Tenk på et stort, rødt eple. Kan du prøve å lage en liste over alle de ting som har vært med i prosessen for at dette skulle bli et godt eple? (Fem minutter og samtale etterpå).
- Lev deg inn i fortellingen ved å velge å være en av personene i teksten eller la den bibelske personen flytte inn i din situasjon. Eks: "Om Paulus hadde talt til oss om dette temaet i kveld, hva tror du han ville lagt spesiell vekt på?"

Utarbeidelse av samtale spørsmål

Spørsmålene må tilpasses studieplanen. De må føre samtalen i riktig retning, slik at målene kan bli oppfylt. Videre må de være relevante i forhold til målgruppen, temaet, og nivået på studiet.

Nedenfor gir vi en del råd som du bør følge når du lager spørsmål til studieplanen, og en sjekkliste du bør benytte for å vurdere de spørsmålene du har laget.

Råd for formulering av spørsmål

- Spørsmålet må ikke være for omfattende. Fokuser på én hovedtanke, still heller flere spørsmål.
- Form klare, konkrete spørsmål som ikke kan misforstås.
- Unngå ja/nei - spørsmål. Er dette vanskelig å gjennomføre, bør du lage tilleggsspørsmål som f.eks.: "Gi en begrunnelse for svaret".
- Lag åpne spørsmål som framskaffer flere aspekter ved emnet, f.eks.: "Hvilke erfaringer har dere med?", "Hva mener dere om dette? eller "Hva er fordelene og ulempene ved?".
- La gjerne deltakerne få flere svaralternativer å velge mellom.
- Lag spørsmål som er engasjerende, motiverende og aktuelle.
- Sett gjerne saken på spissen når du utarbeider spørsmål. Dette provoserer og engasjerer de fleste.
- Forsøk å lage spørsmål som inviterer til drøftelser, vurdering og refleksjon. (Dette hjelper deltakerne til å forstå og anvende stoffet.)
- Unngå å lage spørsmål som legger svaret i munnen på deltakerne eller spørsmål der svaret er selvsagt eller gitt på forhånd.
- Still aldri ledende spørsmål som røper din mening.

Vurder spørsmålene

Når du er ferdig med å lage spørsmålene, bør du vurdere dem nøye. Kontroller spørsmålene for å se om du har fulgt rådene ovenfor. Juster dem hvis det er nødvendig.

Sjekklisten nedenfor er hentet fra Ingebjørg Lindheims hefte "Godt grep på bibelgruppen" (Lindheim, 1986).

- Hjelper spørsmålet folk å lete? (Oppdagelse)
- Skaper det engasjement? (Eller er det så lett at svaret gir seg selv?)
- Er det så klart at det ikke kan misforstås? (Unngå ord som men og og i spørsmålet.)
- Vil det føre til at ulike aspekter kommer fram i gruppen? (Spørsmål med bare ett svar egner seg for leksehøring og skaper ikke engasjement og samtale.) Unngå ja/nei-spørsmål!
- Fører spørsmålet oss i den retningen som vi ønsker å gå? (Tenk på målet for gruppesamlingen.)
- Er spørsmålet relevant for studiet?

Utgiveren av studieplanen er Kristelig studieforbund, K-stud, som er et offentlig godkjent studieforbund. Grupper som benytter studieplanen har derfor rett til statsstøtte til studiearbeid. Mer informasjon på www.bibelstudie.no og www.k-stud.no